

מורה-אמן

לזכרו של ארז רפופורט

מותו של המוזיקולוג והמרצה ד"ר ארז רפופורט הותיר אותנו המומים וכואבים, אך לא פחות מכך תוהים מול מהלכיו המוזרים של הגורל. בטקס ההלוויה ליד הקבר הפתוח שאלנו את עצמנו מה לארו ולכל זה. המוות, על כל משמעויותיו הרגשיות והפילוסופיות, עמד לעתים במוקד הדיון שעה שניתחנו בכיתה שיר של שוברט או אריה של מוצרט. לא יכולנו להימנע מהמחשבה שעם מותו הוסיף ארז נדבך לקשר העמוק שלו עם מוצרט ועם שוברט, שני המלחינים שכה אהב, ושכמותם מת בדמי ימיו.

החיפוש של ארז אחר השלמות לימד אותנו נגיעה ברבדים הנסתרים של היצירה המוזיקלית. הוא ייחרת בזיכרונונו כשהוא מסביר בהשתאות כיצד יכול יוצר גדול לפרוץ גבולות מוכרים ולברוא עולם חדש, שלם וייחודי. ברגעים אלה ניצב לפנינו מורה למוזיקה ואמן בזכות עצמו. זו הייתה סגולתו המיוחדת של ארז.

ארז למד בארצות הברית אצל ממשיכי דרכו של התיאורטיקן היינריך שנקר ויישם את עקרונותיו בכל מפגש ובכל שיעור, בעת שחדר לעומקן של יצירות מופת. הדגמים האנליטיים המופשטים פיתחו יכולת חשיבה ממוקדת וצלולה אצל תלמידיו. הם גרמו לנו לחוש קרבה עמוקה לעולם הפנימי של המלחין והרחיבו את טווח החוויה המוזיקלית שלנו. הכישרון של המורה-אמן לדלות את החוויה הרגשית מתוך הממד המופשט של היצירה נטע בנו תחושת התעלות.

ארז לימד אותנו להקשיב לצליל הבודד כחלק משלם ולהבין את התפקיד שכל צליל ממלא בתהליך ההתפתחותי של היצירה. ההתבוננות המעמיקה של החוקר לוותה לא רק בניסוחים מקוריים ומלאי חן, אלא ביכולת לגעת בתחושות האינטימיות

פעילות

ביותר שהמוזיקה נסכה בנו. את האווירה בחלק ב' של השיר "לילה וחלומות" מאת שוברט הוא תיאר כ"נשף ריקודים על סיפון הטיטניק". את הפנטזיה בדו מינור K. 475 של מוצרט הוא כינה בשם "הגעגועים לסול". הוא הראה כיצד מופיעים במהלך היצירה מהלכים מלודיים והרמוניים המוליכים לסול, אך מתפרקים לפני מימושם. רק לקראת סיום היצירה הם מתגשמים במלואם.

אחד הקורסים המעניינים שארוז לימד הוקדש לנושא הריתמוס. גורם קבוע זה שהוא כוֹבזמן גם חתרני ומפותל נדון ביצירות רבות ובין השאר באופרה דון ג'ובאני של מוצרט. כדוגמה לכך הוא הביא את הדואט בין דון ג'ובאני לבין צרלינה. דון ג'ובאני מציע לה חיי פאר. היא מתרגשת, מצהירה על נאמנותה לאהוב לבה מאזטו, אך אינה עומדת בפיתוי. בתחילת הדואט ניכרים הבדלים ריתמיים בין השניים, אולם כשהיא נופלת ברשתו של דון ג'ובאני, הקצב הופך לאחיד והאירוניה שמאחורי הדואט מגלה את העורמה והשנינות של מוצרט. גם ארז, כמו המלחין שאהב, הבין לרחשי הנפש וחדר לעומקה של המחשבה והאיר אותה באור אירוני ושנון.

בקורס על הריתמוס ניתן למצוא את הקרקע שבה נזרעו הזרעים הראשונים לבחירת הריתמוס כנושא המרכזי של הגיליון הראשון. ארוז היה עבורנו מקור השראה ומופת למחשבה מוזיקלית מקורית.

אנו מקדישים גיליון זה של כתב העת פעילות בכאב ובגעגועים לאיש יקר זה.